

HISTORIA BIBLICA,

*Ab orbe condito, usque ad destructio-
nem urbis Hierosolymæ.*

E X

DIONYSIO PETAVIO
SOCIETATIS JESU,

Desumpta

In studiosæ Juventutis usum.

CREATIO MUNDI.

MUndum à Deo esse factum si non divina persuadeat autoritas, satis nos ejus per sese contemplatio doceret. Hunc etsi summus ille artifex constantem partibus suis, & absolutum momento creare potuit; paulatim tamen, lex intervallo dierum elaborare maluit. Quocirca principio rerum omnium nihil præter terram terræque circumfusam aquarum immensitatem extitit. Aquæ porro non crassæ erant & concretæ, quales modò cernimus; sed tenues, ac vaporis instar,

A

&

& nebulæ totum hoc inane repleverant, quod supra terram Elementorum cæterorum, ac cælestium corporum vastitas occupavit. Eas partim aquarum vocabulo, partim abyssi declarat Moyses, quas & initio, nondum exortâ luce, tenebris oblitas fuisse dicit, & iis Dei incubuisse Spiritum. Ex aqua, terræque, velut materia, reliqua deinde formata sunt corpora, quæ in sex dierum opere percensentur. Quod autem Deum in principio Cælum & terram creasse ait Moyses, ea generalis est sententia, quæ id omne complectitur, quod sex illis diebus effectum est, quodque per partes deinceps exponitur.

Prima Die lucem procreavit Deus; quam aqua, sive tenuis & immensus ille vaporum tractus excepit; nondum sole producto. Et ut diei noctisque spatia definiret, eandem lucem nebulosi illius corporis agitatione circumtulit.

Secunda Die Firmamentum à Deo fabricatum est, quo nomine tam cælestia corpora significari credimus; quàm aërem, & ætherem: hoc est totum id, quod à terra ad extremum usque mundi patet, & inane vulgo creditur. Quibus fingendis omnibus abyssus, hoc est aquæ in vaporem attenuatæ moles infinita materiam præbuit. Firmamento demum vis illa est indita, ut superiores aquas ab infimis separaret: non ut totum ipsum inter ambas medium intercederet; sed aliqua tantummodo sui parte, quæ citima terris regio aëris infima dicitur. Hæc enim ut firmamenti pars est, hoc est inanis illius exporrecti; sic firmamentum, vel expansum appellari potest. Superiores aquæ, nubes

HISTORIA BIBLICA. 3

sunt medio in aëre suspensæ, è quibus pluvix gignuntur: inferiores, maria, fluminæque; quæ sequenti die ortum habuerunt.

Tertio Die primùm aquas in unum collegit locum, imò verò totidem in loca, quot maria, & lacus extiterunt. Nam exaggeratis in immensum montibus & excavatis alveis, aquarum conceptacula fecit. Exinde resectam humum herbarum, ac stirpium viriditate vestiri arborèque jussit educere.

Quarto die solem ac lunam, stellásque collocavit in cælo.

Quinto pisces & aves ex aqua procreavit.

Sexto demum hominem finxit è terra, & divini afflatu spiritus animavit: cui ab terra Adami nomen imposuit.

ADAM & EVA.

IN hortos dein amœnissimos à Deo confitos novus homo transfertur; quos in Babylonia, vel in hujus & Mesopotamiæ confinio sitos fuisse, justa suspicio est. Non enim alibi Tigris & Euphrates, quos nominatim Moyse recenset, alveos committunt. Iis in hortis cum alias arbores ad usum hominis ac voluptatem; tum insignes collocavit duas: alteram vitæ, alteram scientiæ boni & mali. Prior ab effectu nomen invenit, quòd ei vis inesset perpetuæ cum vita fovendæ sanitatis, ut Augustinus & Prosper aliq; sentiunt: posterior ab eventu sic appellata est, quòd ejus degustato fructu statim intellexerunt, quanto amisso bono, quan-

tum in malum incidissent, ut eidem Augustino videtur: sive quod boni malique scientiam illa ex arbore serpens promitteret, ut acutè Rupertus.

Ibi dormientis ex Adami latere detractam costam Deus formavit in sceminam; quam illi comparem, & adjutricem dedit. Sed ea quovis hoste graviorem ipsi perniciem attulit. Ejus quippe blanditiis infractus, oblatum ab illa interdictæ fructum arboris comedit. Cujus sceleris noxam cum ipse præsentis mox pœna luit; tum deinceps derivavit in posteros. Igitur beata illa mansione dejectus, cum culpæ socia conjuge in vitæ hujus ærumnas extruditur.

C A I N & A B E L.

Primi deinde mortalium ab illis orti sunt Cainus & Abelus: quorum ille agriculturâ; hic pastione pecorum vitam exercuit. Qui & Deo propter integritatem fuit acceptior. Ob id furore ardens, & invidia Cainus innocentem fratrem peremit: & in ultionem parricidii huc illucque vagus oberrans, similem sui, hoc est, invisam Deo, ac rebellem procreavit sobolem. Idem de Henochi filii nomine urbem primus instituit.

S E T H & E N O C H.

Stirpi huic ex adverso piam & religiosam alteram propagavit Sethus aliquanto post Abeli necem Adamo genitus: cujus filius Enos Dei nomen invocare cœpisse dicitur: Quod, ut opinio est,
Dei

HISTORIA BIBLICA: §

Dei cultum ab Caini posteris oblitteratum publice constituit. Inter alios memorandus venit Henoch Jaredi filius. Quem cum ob innocentiam adamasset Deus, vivum adhuc ex hominum oculis eripuit, nondum legitima ætate confectâ. Hujus posteris, quos filios Dei scriptura nominat, moribus in deteriora lapsis, cum Caini gente matrimonia junxerunt, quo ex commercio gigantes procreati sunt. Tum in omne flagitiorum effusi genus mortales, iram in se numinis verterunt; cum virtute ex hominibus extincta, nihil ei jam moræ posset objici. Ergo infensus Adami posteris Deus universos aquarum eluvione decrevit perdere.

NOE & Filii ejus

CHAM, SEM, JAPHET.

UNUS è Sethi sanguine Noëmus supererat; qui in fide ac Dei obsequio perstabat. Hunc de consilio suo centum & viginti annis antè certio rem facit, ac paucis ex hominum pecudumque numero servandis moliri arcam imperat.

Centum totos annos in arca fabricanda Patriarcha posuit; quæ trecentos longa cubitos, lata quinquagenos, in altum tricenos assurgebat, triplici tabulatorum ordine, in quibus suas quibusque generibus animantium mansiones attribuit.

Octo, in totum, hominum capita; purorum animantium septena; impurorum paria singula eo navigio inclusa sunt, ac diluvii aquis erepta: reliqua terrarum omnium eluvione consumpta sunt:

quam quadraginta dierum continens imber, & effusitate gurgites effecerant: sic ~~et~~ altissimorum jugamontium quindecim cubitis unda supergressa sit.

Exacto diluvio, Noëmus ex arca digressus, sacra rite Deo fecit in montibus Armeniæ: ubi & arcae reliquias in longa tempora servatas esse prodidēre veteres aliqui.

Post hæc, verſis ad agriculturam studiis, vitem Noë conſerit, ac vino, cujus vim adhuc nesciebat, paulò largiùs epoto, in ebrietatem, ex eaque in somnum solutus est: Quem indecorè nudatum ludibrio Chamus habuit, fratribùlque monstravit. Hi averſi, retròque gradientes pallium injiciunt. Re pater postea comperta, Cham: stirpem execratus Japheto ac Semo bene precatus est. Atribus hisce Noë filiis gentes omnes toto terrarum orbe paulatim sunt propagatæ: Japheto Schytia & Europa; Chamo Syria, Ægyptus & Africa: Semo Assyria, India & reliqua Asia obvenerunt.

Propagatum humanum genus brevī maximum incrementum habuit, ut non una regione capi amplius posset. Et videlicet frequentandæ erant orbis terrarum partes reliquæ.

TURRIS BABEL.

IN has antequam immigrarent, à séq; mutuò divellerentur, ingentem turrim, in campo Senaar ædificare placuit, quod commune suū monumentum posteris relinquerent. Erat hæcenus mortalium omnium eadem lingua. Hanc frustrandis eorum conatibus Deus in plures distraxit. Ita

commercio vocis ablato, ædificandi consilium abjecerunt. Quod ex illa molitione reliquum fuit, Babylonis initium fuisse creditur. Nam Babel, à linguarum permistione, turris illa nominari cepit.

ABRAMUS.

AB Heberis stirpe, penes quam usus cognominis linguæ & vera religio constitit, ortum duxit Abramus, in ingens pietatis & obsequii futurus specimen. Pater huic Thare, patria Chaldæa; è qua, Dei monitu, cum patre profectus in Mesopotamiam est ætatis Anno 70. ac circiter annis quinque Charris habitavit. Ibi patre relicto, cum uxore Sara & Loto fratris filio migravit in Chananzam; ex qua, fame urgente, Ægyptum petiit; ubi ab Regis libidine Saram ejus conjugem tutatus est Deus. Inde reversus in Chananzam ab Loto Fratris filio divellitur. Is Sodomis domicilium optavit; Abraamus Hebrone, ad convallem Mambre.

Secutum est Bellum, quo à Codorlahomore, tribusque sociis Regibus, victis aliis quinque Toparchis, è quibus Sodomæ Gomorrhæq; Reges erant, ac direptis oppidis, pars prædæ fuit Lotus, cum familia fortunisque omnibus. Sed re audita victoribus ex improvise supervenit Abraamus, iisque per intempestam noctem fuis ac fugatis, salva omnia cum Loto suo recuperavit. Redeuntem xeniiis, ac panis & vini mystica oblatione Melchisedecus excepit Rex Salem. Hæc est Hierosolyma.

Undecentesimo ætatis anno Patriarcha ex fœdere, quod cum Deo percussit, cum omni familia circumcisus est.

Idem annus Sodomæ, Gomorrhæ, Adamæ ac Seboim exitialis fuit: quæ oppida propter execranda flagitia, ac præposteram libidinem, pice ac sulphure animata cælestis flamma consumpsit.

Quo ex incendio ereptus ab Angelis Lotus, amissâ conjuge, quæ contra vetitum post se respectans in statuam salis est mutata: primum in urbem Segor, quàm imminenti cladi precibus eximit, inde vicinum in collem subiit.

Centesimum annum agens Abraamus, Isaacum de Sara conjuge nonagenaria sustulit, ac tam illius, quàm Dei monitu, post annos aliquot Ancillam Agarem, cum Ismaële filio, domo expulit. Moritur vitæ Anno 175.

ISAACUS.

Isacus virili jam ætate, hoc est, anno, ut putat Josephus, quinto & vicesimo, à patre immolandus sistitur in monte Moria, mox ejusdem, à quo maçtari jussus erat, Dei imperio liberatus.

Post Saræ matris obitum, Rebecca duxit, Bathuele natam, Nachoris filio, fratris Abraami. Erat tum annos natus 40. Sexagenarius, conjugis sterilitate precibus disculsâ, geminos ex ea suscepit, Esau & Jacobum. Pòst variis peregrinationibus & incommodis exercitus, grandioribus jam filiis, hoc est 77. annum agentibus, 137. numerans ipse, Esau filio bene precaturus, venatu prius
ab

ab illo parari sibi epulas jubet ; sed, hortante matre, furtim obrepens Jacob paternam benedictionem intervertit.

JACOBUS.

Jacobus Fratris insidias veritus in Mesopotamiam ad Labanum avunculum fugit. Quo in itinere, oblatâ sibi per quietem Dei summis scalis incumbentis specie, ac promissis animatus est. Cum autem Labano septennem operam in pascendis pecoribus locasset, non antè pactam ab eo Rachelem abstulit, quàm majoris sororis Liæ nuptiis, per fraudem, implicatus est, anno Ætatis ferè 84.

Ex his & earum ancillis duabus, Balâ & Zelphâ, nati sunt Jacobo liberi duodecim : ex Liæ 7. Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issachar, Zabulon, cum Dina filia. Ex Rachele duo, Josephus & Benjamin : è Bala duo, Dan & Nephthali : è Zelpha duo, Gad & Aser. Fiunt mares 12. cum filia unica.

Viginti apud Labanum annis expletis Jacob in Chananæam rediit, anno vitæ circiter nonagesimo septimo, ac variis in locis tentoria fixit ; præsertim apud Sochotha, & ad Salem, Sichimorum oppidum.

Ubi post annos decem, quàm è Mesopotamia redierat, Dina ejus filia ab Sichemo Hemoris Reguli filio vim est passa ; quàm injuriam uterini illius Fratres, Simeon & Levi, Sichimitarum inter-
necione & urbis direptione sunt ulti.

Profectus inde Jacob Bethalem abiit, novum jam adeptus Israël's nomen, quod ei è Mesopota-

nia redeunti Angelus, quocum luctatus erat, monumentum fortitudinis imposuit. Rachel Benjaminum pariens obiit, cum annos expleisset Josephus sedecim, & decimum septimum iniisset.

JOSEPHUS.

Qui, post paulò, per invidiam à fratribus distractus & in Ægyptum deductus, ab Putiphare, præposito cubiculariorum Pharaonis Regis emptus est. Apud hunc, cum adolevisset, ab ejus conjugè frustra sollicitatus ad stuprum, ejusdem falsa delatione, fidei & innocentiae pœnas luit triennali carcere. Unde ad interpretandum Regis somnium eductus, cum imminentem fertilitatem annorum septem, ac totidem sterilitatem præfagiisset, toti Ægypto præficitur. Eò demum Jacobus, hortatu filii, cum familia & fortunis omnibus, grassante jam tertium annum fame, proficiscitur annum agens 130 qui erat Josephi quadragesimus. Vixit in Ægypto Jacob annis omnino 17. Eo mortuo, corpus in Palæstinam, ut optaverat, delatum, & in parentum suorum sepulchro conditum est. Josephus anno vitæ expleto 110. moritur.

MOYSES.

Secundum hæc, Jacobi sobole majora indies incrementa capiente, Ægyptiorum Rex quâ invidiâ, quâ metu, ne deficerent, paulatim accidere illorum genus instituit. Itaque necari, præter fæ-

minas

minas, qui quid deinde stirpis nasceretur, jubet, aut in profluentem abjici. Ita Moyses ad flumen expositus, à Pharaonis filia tollitur, & in aula, ad spem regni capessendi alitur. Annos natus 40. gentiles suos invisens, Ægyptium quendam, à quo Hebræus pulsabatur, occidit. Neque hoc Rege clam fuit. Itaque pænas, metuens in Madianitidem fugit Moyses, ubi Jethro Sacerdotis filiam Sephoram duxit.

Anno Ætatis octogesimo dum ad montem Oreb, qui & Sinai dictus est, greges pasceret, ex flagrante rubo divinis animatus oraculis, in Ægyptum ad suos revertitur; quod de Israelitis ab Ægyptiaca tyrannide liberandis mandatum sibi erat, aggressus est exequi. Commeatu ab Pharaone Rege frustra petito, multiplicibus prodigiis & calamitatibus adeò perterritus Ægyptios, ut, cum postremò, qui primi in quaque illorum familia geniti erant, ab Angelo nocte occisi forent, eadem ipsâ egredi permitterentur Hebræi. Quod antequam facerent, solemni agni epulo pascha dedicaverunt.

Censa sunt Israelitici nominis peditum duntaxat virorum millia sexcenta. Fugientem populum mox insecutus est Pharaos. Sed Moyses interrupto mari rubro, viam suis aperuit; quam dum terga premens illorum Ægyptius ingreditur, eadem, quâ diductum erat, virgâ percussum mare coiit, ac trepidantes involuit hostes. Ita trans sinum Arabicum evadentes Israelitæ, mense tertio, legem à Deo conditam accipiunt, quâ sacra profanæque populi jura constituta sunt. Multis deinde

Stationi,

Stationibus confectis, altero anno, quàm egres-
si erant, ineunte Moyses tabernaculum erexit; Aa-
ronem Pontificem; filios ejus Sacerdotes instituit.
At ingratus adversus tot beneficia Dei populus,
cum & de cælo ad eos alendos Manna plueret, &
indidem coturnicibus allapsis, etiã cupedias in-
dulgeret, jurgari ac Deum, Moysemq; provoca-
re non destitit.

Missi demum à Moysse in Chananam explora-
tores decem; qui post dies 40. reversi, cum terro-
re ac diffidentiã populi animos impleissent, frustra
obnitentibus Josue & Calebo, qui & ipsi explora-
tum iverant, rem ad seditionem vocârunt.

Ob id Chananæ aditu prohibiti, ac retrò per
Arabia desertam circumducti sunt; donec rebelles
omnes suo quisque fato consumpti sunt. Duo-
bus solis è tanta multitudine, qui in fide manserant,
relictis, Josue & Calebo.

Undequadragesima circiter annis in illa solitu-
dine vagati sunt. Qua in peregrinatione perpe-
tuz in Deum Moysemq; contumaciæ graves pæ-
nas dederunt. Inprimis Core, Dathan & Abiron
nefariæ defectionis auctores, subitò dehiscente ter-
ra, cum eorum familiis absorpti. Complures
quoque, diuturni erroris tædio, Moyse obtrectantes
igneorum moribus anguim extincti sunt. Anno
ab exitu quadragesimo Moyses in Monte Nebo, qui
è Moabitidis Campestribus assurgit, diem obiit
anno Etatis 120.

JOSUE.

MOysi successus est Josue, filius Nun, è tribu Ephraim, qui populum, siccato Jordanis alveo, in Chananzam traduxit. Exinde arma circumterens, oppida quamplurima cum eorum incolis ferro flammisq; consumpsit; ab Hierichunte exorsus; cujus urbis mœnia, circumlatâ septem diebus arcâ, ad extremum clangore buccinarum ac vociferatione militum in plana subduxit. Quinque Regulos, Gabaonem, quæ Hebræis deditio- nem fecerat, oppugnantes, repente irruens in fugam egit: Ad quos persequendos penitusq; delendos quò plus haberet spatii, solem lunamq; diei unius intervallo jussit consistere. Denique uno & 30. debellatis regibus, ac sex totis annis majori subactâ Palæstinæ parte, eam Hebræorum divisit in tribus. Josue post annos, à Moylis obitu, quatuordecim vitâ functo, ætatis centesimo decimo, seniores rempublicam administrarunt annis circiter decem. Extinctis senioribus illis, qui utcunque Dei populum autoritate sua continebant, patriâ destitutâ religione, & ipse à Deo destitutus, ab Chusano Mesopotamiæ Rege, octo annorum servitute premitur. Resipiscentibus vindex assertorq; datus est Othoniel.

JUDICES HEBRÆORUM.

Othoniel primus Hebræorum Judex, oppresso Chusano, partam populo suo libertatem

40. annis moderatus est. Eo vitâ functo, pari ad nefariam superstitionem & servitutum gradu rediêre. Hanc enim sub Eglone Moabitarum Rege, annis duodeviginti pertulerunt, donec Eglone sublato, lucem rebus attulit Aodis judicis virtus, qui longissimo tempore, annis scilicet 80. præfuit.

DEBORA & JAHEL.

Israelitæ postquam ab Jabino Chananzorum Rege iterum viginti annis oppressi sunt, reconciliato sibi numine, jugum excutiunt. Victoriæ partæq; libertatis artifices fuêre mulieres duæ, Debora Prophetissa, quæ Baracum Nephthalitam ad bellum capeffendum acuit; & Jahel, quæ Sisaram ex acie profugum tabernaculo excepit, ac sopitum impacto per tempora clavo trucidavit.

GEDEON.

Mortua Deborâ, rursus in pristina scelera cultusq; dæmonum Hebræi relapsi sunt. Ob id Madianitis in servitutem traditi; quibus cum annos septem serviissent, per Gedeonem in libertatem asseruntur. Hic jussu Dei, trecentis omnino delectis, eos tubis ac lagunculis instruxit. Producti in aciem cum lagenas, quibus faces erant inclusæ, complosissent, & eodem omnes tempore tubis cecinissent, territi hostes mutuum in cædem ruerunt.

ABIME-

ABIMELECH.

GEdeone post annos 40. mortuo, tyrannidem occupat Abimelech ejus filius, Sichimitarum opibus adjutus, qui regnum per nefas partum firmare parricidiis aggressus, 70. Fratres suos crudelissimè mactavit. Ipseq; triennio per summam sævitiam exacto, postremò dum Thebes oppido capto, turrim illius obsidet, atque incautiùs subit, saxo ab muliere capiti ejus illiso, armigero se jugulandum præbuit.

JEPHTE.

INterjectis aliquot, judicibus, qui nihil dignum memoria gesserunt, illustris habitus est Jephthe, vir ut obscuro genere, ità strenuus ac manu promptus; quem Israelitæ Ammonitarum oppressi jugo ducem sibi sumpserunt. Hic cum hoste pugnaturus vovit, se, quicquid domum sibi post victoriam redeunti ex ea primùm occurrisset, Deo immolaturum. Damnatus vòti, quam primam in occursum habuit, unicam filiam mactavit.

SAMSON.

SUbinde Judiciariam functionem iniit Samson, heroica vir fortitudine, ad Palæstinorum comprimendam tyrannidem à Deo submissus: qui post stupenda inauditi roboris exempla, mulierculæ captus illecebris, & ab

ea palæstinis proditus ; inde excæcatus & ad Iudæbrum productus , concussis utrâque manu columnis , quibus ea domus sustentabatur , in quam frequentes proceres ad epulas ac spectaculum confluerant , eâdem se & illos rulina sepeliit , anno vigesimo , quàm Judex esse cœperat.

HELI.

Mortuo Samsone , Heli Pontifex , Judicis titulo populum gubernavit annis viginti. Nam priores totidem cum Samsone communes habuit. Utroque rempublicam administrante natus videtur Samuel , patre Elcanâ , Leviticæ tribus : quem votis ac precibus impetratum à Deo Mater Anna , pia fœmina , templi ministeriis addixit. Per hunc frustra monitum Heli , ut grassantem , ad Sacrorum injuriam , filiorum suorum libidinem coërce-
ret , tandem severè ultus est Deus. Victi ingenti acie à Palæstinis Hebræi : Arca , quam ad ultimum subsidium in castra portaverant , ab hoste capta : ambo Pontificis filii cæsi : Pater ipse , nuntio tantæ cladis accepto , è sella corruens subitò extinctus est.

SAMUEL.

Samuel ætatis agens quadragesimum circiter annum , populi curam cepit. Ut Remp. attigit , statim conversa rerum facie , in melius omnia cesserunt. Arca septem apud Palæstinos morata mensibus , cum quocunque portaretur ,
luem

luem ac perniciem spargeret; ad Israelitas remissa, annis 20. in Cariathiarim confedit.

Post id tempus, solemniter apud Maspham populi conventu habito, Samuel fœdus cum Deo redintegravit; conciliati numinis index insignis subinde contra Palæstinos victoria fuit; quos superiorum annorum præmiis exutos suis se continere finibus propheta compulit.

REGES HEBRÆORUM.

SAUL.

Demum Hebræus populus libertatis nimis pertractus sub Rege deinceps esse voluit, quem & impetravit, Saule, Cis filio, ex tribu benjamitica, divino prius quam humano suffragio, ad hoc fastigium evecto.

Ab eo Jabenses Galaaditæ præsentis erepti discrimine, Naato Ammonitarum superato Rege, qui deditioem eâ lege cogebat facere, dextros ut omnibus oculos erueret.

Ab Ammonitis in Palæstinos arma convertit, qui tum Hebræis dominabantur; quos, audaci Jonathæ filii facinore, toto campo cecidit; tanto id quidem ardore, ut ne gustandi quidem cibi potestatem cuiquam sub mortis interminatione faceret: cujus edicti Jonathas ignarus, cum summâ virgâ paululum ori sylvestris mellis admovisset, ab jurato Patre damnatus insons, deprecante populo vix est ereptus.

Idem verò, paulatim mutatis moribus, dum divinis mandatis privatam libidinem potioem du-

cit, à Deo rejectus est; eique successor ex tribu judæ destinatus est David Isai filius. Anno regni duodecimo, cum Palæstinis dimicans, cum Jonathan filio cecidit; cujus, in Dagonis templo, suffixo capite, corpus pro mænibus suspenditur.

DAVID.

David utriusque necem lacrymis ac luctu persecutus, regnum cepit, quod in tribules suos primùm tenuit annis 7. mensibúsque sex, cum apud Hebronem, solemni ritu, ac frequentibus comitiis, inunctus esset anno ætatis tricesimo.

Interim Isboeth Saülis filius reliquas in tribus imperium cepit. Nec finis ambos inter affines bellorum plus quàm civilium fuit; illo paternum jus regni, isto divinum beneficium armis vindicante. Sed divinis tandem humana præsidia cesserunt. Octavo, quàm patri successerat, anno, domi suæ per summum scelus à sicariis oppressus Isboeth, solidam Davidi regni possessionem reliquit. Conventu totius Israelici nominis habito, Hebrone denuo rex in auguratus est David, bellica virtute vir, ac gestis rebus illustris, sed pietate præstantior.

Prima illi rudimenta sub Saüle Rege fuerunt; cui egregiis moribus ac memorabili facinore conciliatus, quo, occiso Goliatho, egregiam de Palæstinis Victoriam adeptus est, regiam affinitatem meruit, Ductâ Michole Saülis filiâ. Sed vehemens hic amor momento in odium invidiamque vertit. Quæsitus ad necem sæpius, ac per deserta loca, & per abrupta

abrupta montium ac speluncas, feræ in modum, latebras captans, ægrè hostiliter insequentis ac curiosè omnia perscrutantis soceri sedulitatem elusit.

Principatum ut adeptus est, Sionis arcem, pulsus inde Jebusæis, expugnavit, ibique Regiam constituit. Ex ædibus Aminadab & oppido Gabaa, arcam transtulit; quæ dum in Sionem portatur, Oziâ, quòd eam temere tetigisset, repentè mortuo, territus David in domum Obededom Gethæi illam avertit, indeq; post menses tres in Sionem magnâ Pompâ detulit.

Davidis adulterium ac cædes innocentis Uriæ contigit, ammonitico bello. Anno verò sequente natus est ex Bethsabee legitimâ jam uxore Salomon. Denique senio ac laboribus confectus David, anno regni sui quadragesimo, ætatis septuagesimo, cum Salomonem in solio suo collocasset, moritur.

SALOMON.

ERat tum Salomon natus annos circiter 23. Adoniæ fratri novarum rerum suspecto vitam eripuit. Pharaonis Ægypti Regis filiam in matrimonium accepit. Deo per vilum apparente sibi, & cujus vellet, rei optionem dante, cum sapientiam opibus ac cæteris omnibus anteposisset, non illam solum quàm petierat, sed reliqua insuper, quæ neglexerat, votis majora ab eodem obtinuit.

Itaque partâ divinitus sapientiâ & incredibili copiarum apparatu, quas ad hoc olim pater illius congregaverat, instructus, Templum Hierosolymis aggreditur

ditur, opus longè magnificentissimum; quod judaicæ religionis deinceps sacrarium foret. Id anno absolutum est octavo. Post templum, regias sibi & uxori suæ Pharaonis filiæ, tum alias ædes Salomon annis 13. molitus est.

Interim opibus ac sapientiâ mortalibus longè omnibus antecellens, cum & Regum populorumque donis & obsequiis honestaretur, & longiùs dilatatis regni finibus, pace otioque frueretur, ad extremum secundarum rerum magnitudinem non tulit. Quippe vergente jam ætate, uxorum ac concubinarum, quas utrasque ad mille contraxerat, illecebris captus, ad veritas nefariasq; superstitiones abducitur: nec, utrum ante mortem resipuerit, hætenus constat: ex quo anceps de illius salute conjectura posteris est relicta.

ROBOAM.

Regnum paterno vitio pessundatum evertit Roboam. Hic enim rogatus à populo, ut in se paullo mitiùs, quàm à Patre factum erat, exerceret imperium, seniorum rejecto consilio, qui justis illius querelis dandum aliquid putabant, de æqualium suorum sententiâ, superbè asperèque respondit. Quæ res sic illorum efferavit animos, ut decem omnino tribus à Davidis familia divulsæ novum sibi Regem statuerent, Jeroboamum; solis duabus, Judæ ac Benjamin, Roboamo reliquis factis. Ex eo scissum est in regna duo Judæcum nomen; quorum alterum judæ, alterum Israël appellatum est.

Hoc posterius etiam Ephraimiticum ab ejus conditore Jeroboamo; & Samariæ vocari solitum, postquam in id oppidum transportata regni sedes est. Alterius Regni Hierosolymis arx fuit.

Davidis posterii, in judæa tribu, regnum tenuerunt unus & viginti, per annos circiter 387. Israelitæ, decem & octo, annis ferè 254.

Neutri Regi vera in Deum pietas constitit. Citiùs tamen Jeroboamus defecit; qui ut rex factus est, veritus, ne, si Hierosolymam ad stata solemnia commearent sui, paulatim eos divortii illius tedium caperet, ultrà sacrorum causâ proficisci illò vetuit: & ut haberent apud se, quod venerari possent, aureas vitulorum effigies erexit, præsertim in Bethel ac Dan; quibus & sacrificulos & profanas religiones, verarum æmulas instituit.

Eadem Deorum superstitione contactus Roboamus suos & ipse traxit in perniciem. Hinc iratus Deus Sefacum Ægypti Regem in eos immisit, qui anno quinto Roboami Hierosolymam veniens, Theauris ac donariis omnibus direptis, discessit.

ABIAS, *Sebastianus*

Sub Abiâ Rege, Roboami filio, ingentem Scladem Jeroboamus accepit. Octingenta millia hic in aciem eduxerat; contra quem cum quadringentis millibus progressus Abias ac propè circumventus imploratâ patrii numinis ope, insignem victoriam adeptus est. Cæsis hostium quingentis millibus. Nec is tamen tanto beneficio ab imitanda patris impietate absterreri potuit.

A S A.

ASÆ initia laudatissima fuerunt. Nam aras & idola ac paternæ superstitionis vestigia sustulit, excelsis tantummodò relictis. Erant hæc altaria, veri quidem Dei cultui, sed passim & alibi, quàm in urbe primaria, contra edictum Moylis, erecta.

Eo regnante, Zara Rex Æthiopum cum decies centenis millibus militum, ac trecentis curribus in Judæam irrumpens, piis Regis precibus obsecundante Deo, interneccione deletus est.

Sed cum ab Hanani Propheta objurgatus esset ideo, quòd spem suam à Deo ad humana præsidia transtulisset, agrè id ferens monitorem abduci iussit in nervum. Neque deinceps in officio stetit. Itaque pedum doloribus triennio conflictatus, divinâ ope contemptâ, in unam medicorum intentus artem, periit anno regni 41. Ejus funus ambitiosâ pompâ & odorum unguentorumq; barbarico luxu celebratum est.

JOSAPHATUS.

Sextus à Davide Rex Josaphatus pietate pariter & opibus illustris fuit. Primam in exordio regni constituendæ religionis curam habuit. Sublatis enim superstitionis impiæ monumentis, anno regni 3tio, principes suos cum Levitis ad erudiendum populum, circumoppida dimisit. Eâ re tantum nominis sui terrorem finitimis gentibus objecit, ut ei

certa-

certatim tributa penderent. Habuit autem ad regni præsidium, quod incredibile sit, virorum fortium undecies centena sexagena millia. Implicatus fuit affinitate Achabi, Regis Israelitarum, cujus uxor Iezabel perdita & turbulenta fœmina, horum enim filiam Josaphatus Joramo filio suo conjugem dedit. Cum in prælio, quod contra syros commiserat Achab sagitta confossus, cum aliorum scelerum, tum per calumniam interfecti Nabothi pœnas daret; Josaphatus, qui conjunctis copiis, in periculi societatem venerat, Dei auxilio admirabiliter est ereptus.

Post hæc Moabitarum & Ammonitarum innumerabiles copię contra Josaphatum positis castris, solis ipsius precibus, occisione deletæ sunt. Ex quo tantum prædæ fuit, ut exportari triduo non posset.

JORAM.

PER idem tempus Jorami duo utriusque regno dominati sunt, Alter Josaphati, alter Achabi filius. Josaphat enim annos quinque & 20 exegit in regno, post cujus obitum Joramus fratres suos interfecit, ac pari infelicitate & perfidia transactis reliquis 4 annis, locum dedit Ochoziæ filio, ex Athalia Achabi filiâ, qui vix anno integro perfunctus, cum Joramo Israëlita ab Jehu necatus est. Hunc enim ad Achabi stirpem funditus abolendam Dominus evexit ad Israeliticum regnum. Quod ut est adeptus, strenuè quidem Deo istam navavit operam: nam Jezabelem è fenestra præcipitari jussit; cujus cadaver cum ad sepulturam quæreretur, ni-

hilejus præter calvariam, ac pedes manusq; summas est repertum : cætera canes devoraverant. Sed & Achabi 70. filios eodem momento trucidandos curavit. Baalis quoque sacrificulos omnes, per speciem solemnis sacri, in unum coactos jugulari præcepit : simulacrum succendit ; ædem demolitus est. Sed, quod reliquum erat, patrii numinis cultum haut restituit ; atque in vitulorum, quos Jeroboamus posuerat ; veneratione perstitit. At Hierosolymis Athalia Jorami judæ Regis uxor, mortuo Ochoziâ, quicquid supererat stirpis regis, sustulit ac tyrannidem invasit. Unus Ochoziæ filius Joas ab amita Jolaba, Jojadæ Summi Pontificis uxore, neci est ereptus ; quem post annos sex, Athaliâ necatâ, Jojadas paternum in solium restituit.

J O A S.

Joas Rex Judæ, quo ad vixit Jojadas, inter optimos Reges censeretur potuit. Eo mortuo, anno ætatis 130, aulicorum adulationibus corruptus Joas, patriâ religione spretâ, ad lucos & idola respexit. Addidit & nefariæ superstitioni indignissimam necem Zachariæ prophetæ, filii Jojadæ illius, cui vitam regnûmque debebat ; Quod is, divino impellente spiritu, eorum impietatem argueret. Nec diu tanti sceleris ultionem distulit Deus.

Anno vertente, Syriæ Rex Hazæël cum exiguis copiis Judæ regnum populatus, Principes occidit omnes, & ab Hierosolymis, cui jam imminebat, vix ingentibus donis, in quæ thesauri omnes effusi sunt

sunt, averti potuit. Joas ipse, paulò post miser-
 rima confectus ægritudine, à suis in lectulo con-
 fectus interiit, anno regni 40. nec in sepulchra Re-
 gum illatus est.

Apud Israelitas, mortuo Jehu, filius ejus Joa-
 chaz; tum Joachazi filius Joas, annis ambo se-
 decim regnant; Inde Jeroboam Joasi filius, 41.
 illaudati omnes & idolis dediti. Porro Joas judæ
 Rex successorem habuit Amasiam filium.

AMASIAS.

UNdecimus à Davide regnavit Amasias, Joasi
 filius, cujus perinde, ut patris, initia laude
 digna, dissimiles exitus fuerunt. Bellum adver-
 sus idumæos totis regni viribus adortus trecenta
 suorum armavit millia: præter quos, ex Israeliti-
 co regno centum millia conduxit. Quæ subinde
 unius ad prophetæ vocem, tali auxilio prohiben-
 tis uti, neglectis, quos in illos fecerat, sumptibus,
 dimisit.

Eâ Regis obedientiâ delectatus Deus vincere
 hostem dedit. Sed ea victoria, uti secundæ ferè
 res solent, victoris in perniciem vertit. Deorum
 enim simulacra plurima ex manubiis parta, cultu
 ac sacris prosecutus est. Neque absterrentem ab
 eo scelere prophetam auscultare voluit: ideo de-
 stitutus à Deo, primùm ab Joalo Israelitarum Rege,
 quem stolidè provocârat, victus atque captus est:
 Hierosolymorum mœnia diruta: Gaza omnis tam
 sacra, quam Regia direpta. Amasias demum post
 annos à Joasi morte quindecim, conspiratione suo-
 rum oppressus est.

AZA-

AZARIAS.

DUodecimus ab Davide regnavit Azarias, sive Ozias, Princeps satis bonus; ideóque divino teñtus præsidio regnum feliciter administravit. Verùm oblitus postremò sui, dum, quæ Sacerdotum erant, partes per superbiam usurpat, Elephantiacus repente factus, ab omni etiam civili functione depellitur, translata in Joatham filium procuracione regni. Apud Israelitas Jeroboamus eodem tempore sceptrum gerebat, quo Azarias cæpit. Sub hoc & Ozia Regibus complures prophetae flourerunt, præsertim in Israëlitico regno, quod ut altero depravatus erat, ita frequentioribus remediis opus habuit. Regnante ergo Jeroboamo Jonas extitit, qui de Syris victoriam ei prædixit. Sub Ozia porrò celebres fuerunt Osee, Joel, Amos, Abdias. Isaias quoque eodem Rege vaticinatus est.

JOATHAM & ACHAZ.

TERTIUS decimus à Davide in regno Judæ Joathamus extitit, pietate patris Ozia non dissimilis. Sed ejus filius Achaz regum pessimus fuit, & ab Religione patria sic abhorruit, ut Baalem coleret, eiq; statuas & aras poneret; filios ritu nefario, igne lustraret. Ob id maximis eum vicini Reges affecere cladibus, Israelita, Syrus, & quem adversus hunc magnis incitabat præmiis, Assyrius: nec non Idumæi & Palæstini. Eas ut calamitates expia-

expiaret, stolido consilio Damascenus sibi Deos placare sacris instituit, & occluso templo, passim aras profanis Numinibus excitavit.

Achazo judæ tribum regente, Israëlitis præerat Osee, prioribus Israelitarum Regibus paulo tolerabilior: neque tamen inanium Deorum cultum abjecit, aut ad veri religionem animum transtulit.

EZECHIAS.

AT qui Achazo patri successit Judæ Rex Ezechias, post Davidem, principibus longè omnibus antecelluit. Hic enim Deorum statuas omnes ac fana disjecit, lucos excidit, excelsa sustulit; ac denique Mosaicæ legi obtemperavit penitus. Hujus anno sexto, Osee nono, Salmanasar Rex Assyriorum, captâ Samariâ, Israelitas omnes transportavit in Assyriam, atque ita regnum Israëliticum desit, quod annos ferè tenuit 254.

Anno quarto decimo Ezechix, Sennacheribus Rex Assyriorum, Salmanasaris filius, in Judæam irrumpens oppida plurima cepit aut everit. Rab-facem deinde ad obsidendam Hierosolymam cum copiis mittit. Quo reverso dum ad invadendam urbem Sennacheribus accingitur, una nocte, centum octoginta quinque Assyriorum millia ab Angelo interfecta sunt.

Eodem anno post cladem Assyriorum, Ezechias in iethalem morbum incidit: à quo per Esaiam prophetam divinitus est sanatus, & in annos 15. illius vita producta.

Inter Israelitas, qui à Salmanasare deportati sunt, fuit Tobias vir sanctissimus, MA-

MANASSES.

Sextus decimus à Davide regnat Manasses annum agens duodecimum, qui à paternis moribus ita degeneravit, ut nescias, uter utram in partem illustrior extiterit; ille pietate in Deum, & virtutū exterum officiis; iste contemptu patriæ religionis, crudelitate, libidine: quibus in sacra pariter & humana grassatus est. Ideo octavo circiter anno regni sui, à principibus exercitū Assyriorum regis captus, & compedibus vinctus in Babylonem perducitur. Ubi malis edoctus, ac toto pectore conversus ad Dominum, ab eo restitutus est in integrum. Moxque idolis & omnibus superstitionis impiæ monumentis abrais, numinis patrii cultum repræsentare studuit.

AMON.

Amon Manassis filius priorem parentis sui vitam imitatus, sceleratissimè regnavit ad biennium usque.

JOSIAS.

Josias, octennis puer, ad imperium evehctus est; qui sanctitate ac religione jam tum à teneris excelluit, & abolitâ omni penitus simulacrorum ac gentilium sacrorum memoriâ, Deum sincerè & ex animo veneratus est.

Anno decimo octavo regni sui ex collatitia pecunia

omnia templum instauravit. Ibi reperto legis volumine, ac coram rege lecto, præ terrore denuntiata desertoribus pœnæ, vestimenta ille sua discidit.

Eodem anno, pascha, celeberrimo apparatu, Hierosolymis indixit. Tandem verò dum Neco, sive Nechao Ægypti regi adversus Assyrios tendenti inconsultè sese cum copiis objicit, in prælio cæsus est, anno regni sui 31.

JOHANAM, JOAKIM, SEDECIAS, SELLUM.

Josia liberi recensentur quatuor, Johanam, Joakim, Sedecias & Sellum. Ex quibus post patrem regnasse SELLUM scribit Hieremias. Idem igitur est cum Joachazo, qui Josia successit, mensibusque sex regnavit, & à Nechao Ægypti rege de solio dejectus, & in Ægyptum abreptus est: qui regem illius loco constituit Eliacim, sive Joakim illius fratrem.

Johanam porrò, superstitè ad huc Josia, decessisse videtur. Itaque sublato Joachazo, qui populari factione, uti suspicio est, majoribus natu fratribus antepositus erat, regnavit Joakim, cujus anno 3tio ineunte, Nabuchodonosorus à patre Nabopollasaro missus venit in Syriam, & victo Nechao, Ægypti Rege, Joakimum sibi subjecit. Qui cum post annos tres rebellasset, ab eisdem Nabuchodonosori exercitu captus est, proque eo regnare jussus Joachin, qui & Jechonias, ejus filius.

Sed post menses tres Nabuchodonosoro rursus ad
obsiden-

obsidendam Hierosolymam veniente, Jechonias sponte se illi dedit, atque in Babyloniam cum matre ac proceribus, aliisque compluribus est abductus. Hic octodecim annos natus Rex esse factus dicitur I. 4. Reg. in secundo verò paralipomenon, octennis: quod sic interpretari licet; ut à Patre in regni consortium sit assumptus anno circiter regni sui secundo, ac decem cum illo imperarit annos.

Postremus in locum Jechoniae à Nabuchodonosoro creatus est judæ Rex Mathanias, qui & Sedecias, Josiæ filius, desertor & ipse religionis ac fidei, tam Deo debitæ, quàm ei, à quo rex erat factus, Babylonio præstitæ. Nam ab eo, anno regni sui nono descivit, eundemq; provocavit in sese. Capta est igitur obsideri Hierusalem, ac tertio anno capta, templumque incendio concrematum: Sedecias è fuga retractus & oculis, quibus jugulari ante se prius liberos suos viderat, orbatus, in vinculis Babylonem perducitur.

Sedeciâ Rege, in signes extitère prophetæ, Hieremias & Ezechiel. Daniel verò tum adolecebat in Babylonia, quò, cum reliquis, anno quarto Joakimi transportatus est, Ezechiel verò cum Jechonia post annos octo. Hieremias, qui annis pluribus, ac præsertim obsidionis tempore, crudeliter à suis vexatus fuerat, captâ urbe, Nabuchodonosori mandato, à Naburzardane honorificè est habitus, factâ, ubi vellet, habitandi copiâ. Cum à patriæ ruinis digredi nolisset, Godoliæ, quem populi reliquis Chaldæus præfecerat, commendatus; illo paulo post ab Ismaële occiso, in Ægyptum à suis popularibus, cum Barucho invitus abripitur. Ibi dum

dum sceleribus Judæorum obsistit, multa perpetratus, demum ab illis interficitur.

NABUCHODONOSOR.

Tantis elatus successibus Nabuchodonosorus primum coli se pro Deo voluit, ingentiq; sibi, ut quibusdam placet, ex auro erectâ statuâ, numinis ritu adorari eam jussit, quam impietatem liberè detractantes hebræos tres, Ananiam, Azariam, Misælem vivos in ardentem fornacem mandavit abjici, sed cum extinctis, qui circumerant, satellitibus, tribus illis flamma pepercisset, & inter eos quartus quidam, ignotâ sed augustiori, quàm est humana, specie conspectus esset, itâ in stuporem religionemque versâ, Rex juvenibus istis & eorum socio Danieli omnem deinceps honorem tribuit: tum quem sibi usurpârat impiè, cultum ac venerationem Hebræorum in Deum, pio edicto, transtulit. Verùm relapsus in superbiam moribus, postquam neque divinis ostentis, neque Danielis Hortatu, revocari se ad officium passus est, in amentiam incurrit; ex qua, pecudis ritu ac pabulo vitætitans, septem totos annos sub dio transegit; donec receptâ mente, ac sceleris exoratâ veniâ, in pristinum est restitutus. Moritur deinde anno regni 3tio & quadagesimo.

EVILMERODACHUS.

Hunc filius excepit, qui statim ut regnum adiit, Jechoniam Joakimi filium, qui se Nabuchodonosoro dediderat, è carcere liberatum habuit in pretio, & in contubernium accepit.

Hujus

Hujus sororem habebat in matrimonio Neri-glossoorus, ex eâque Laborossarchodum suscep-rat. Itaque occiso Evilmerodacho, post expletum regni biennium; quasi tutorio nomine pro filio laborossarchodo, quem nos Baltassarum esse cre-dimus, imperium gessit annis quatuor, qui qui-dem Laborassarchodo nonnunquam imputari solent.

Hic verò patre mortuo, cum ad luxum & per-potationem sacrilegium adderet, ac sacra vasa, quæ ex Hierosolymitano templo avus ipsius trans-portederat, profanos ad usus conviviorum inferri jussisset; vidit ad parietem moventes sese manus humanæ digitos, ac tria verba pingentes, quæ cum interpretari nemo, præter Daniele, potuisset, is summum inde honorem est adeptus: Rex verò eâdem nocte, conspiratione suorum, quos ob pravam indolem alienos à se fecerat, interfectus est, novem post parentis obitum mensibus exactis.

Tum de consensu procerum, Nabonido cuidam, origine medo, & conjurationis socio defertur im-perium; quod cum ille 17. administrasset annis, bello appetitus à Cyro Persarum Rege, & intra Borsippenam inclusus arcem, deditioe factâ, in Carmaniam translatus est.

CYRUS.

ANno primo Babylonici Imperii, qui ab ex-ordio Persici, secundus ac vigesimus fuit, edicto Judæis redeundi in patriam, & urbis ac templi pariter instaurandi potestatem fecit. Itaque
Zoroba-

Zorobabele Salathielis filio duce, nec non Josue filio Josedech summo Sacerdote, Judæi numero 42360. profecti sunt; qui primùm omnium, altari structo, jure Sacrificium offerunt. Anno verò secundo, quàm advenerant, templi fundamenta jacta sunt. Sed adversariorum calumniis disturbatum opus est, & impeditum superstite Cyro, deincepsq; donec Darii Histaspis filii anno secundo repetitum est.

ANTIOCHUS.

DUM Europa & Asia Romanis armis quatitur, Judæam quoque externi pariter ac domestici turbines infestam habuerunt. Antiocho Magno, cum Beli Jovis templum deprædari vellet, à barbaris occiso successerat Seleucus Philopator, ejus filius; quo regnante Pontificatum tenebat Onias, ejus nominis 3tius, vir sanctus, qui Heliodorum, unum è Seleuci purpuratis, ad ærarium templi diripiendum Hierosolymam missum, & ab Angelis flagellatum ac seminecem liberavit precibus suis.

Seleuco annis regni duodecim perfuncto, & Heliodori infidiis interfecto, ut scribit Appianus, suffectus est Antiochus Epiphanes. Ab illo Rege sacra omnia profanâq; Hierosolymis ac per totam Judæam pessundata proculcatâq; sunt. Primus in sacerdotium gentis illius grassatus est furor. Erat Pontifex tum Onias, ut jam dixi, vir laudatissimus. Hujus Pontificatum ab Antiocho, sub ipsum Regni, ut apparet, initium, grandi pecunia

nia mercatus est Jason illius frater, homo perditus ac nefarius, qui gentiles ritus Hierosolymam invenit. Onias Antiochiam secessit.

Post triennium ab indepto pontificatu Jason Pontifex Menelaum ad Antiochum misit cum pecuniis. At is trecentorum amplius, quàm Jason pendebat, talentorum pactione, summum ab Rege Sacerdotium mercatus est. Sed cum fidem non exsolveret, à sacerdotio remotus est, successore, seu vicario potius dato ei fratre Lysimacho: subinde Antiochiam veniens Menelaus Oniam sanctissimum ac legitimum Pontificem, qui se apud Daphen asylo concluderat, per fraudem extractum, Andronici operâ, necavit. Cujus morti Antiochus illacrymans Andronicum capitis damnavit.

De duobus istis fratribus haut vana quæstio est, fuerint ne ex Aaraonis stirpe, penes quam solam sacerdotii jus esset, an ex aliena tribu, maximè Benjamitica; quòd Menelaum Simonis fratrem scriptura nominat, Simonem verò de tribu Benjamin eadem fuisse testis est: Josephus ambos Jasonis & Oniæ fratres, & sacerdotalis originis facit. Quod & nos amplectimur; fratris autem vocabulum ad affinitatem aliquam potest referri.

Porrò incumbentem in obsidionem Alexandriae Antiochum & navali ad Cyprum partâ victoria tumidum solâ authoritate, legati Romanorum represserunt. Nam Popilius, unus legatorum, dextram porrigenti, tabellam tenatûs consultum continentem vicissim tradidit; quo perlecto, cum se consideraturum adhibitis amicis, quid sibi faciendum esset, Antiochus dixisset, eum legatus virgâ, quam

quam tenebat, circumscripsit, ac priusquam circulo hoc excederet, responsum dare iussit, quod senatui referret. Qua libertate territus rex Senatus se in Potestate respondit fore. Sic legati unius voce & auctoritate, terrestres & maritimæ Antiochi copiæ ab Ægypto depulsæ sunt.

Hac spe alienæ ditionis occupandæ falsus Antiochus, ac furore amens Hierosolymam venit, audito præsertim, Jasonem, falso de morte sua rumore sparsæ, contra Menelaum arma movisse atque urbem cepisse.

Ob id Judæis iratus, promiscua cæde, atque incendio vastatis Hierosolymis, templum polluit; ac cum idolis, & abominandis sacris omnia replevit; tum super ipsum altare Dei simulacrum erexit. Ad hæc cives plerosque ad ejurandam patriam religionem diris suppliciis compulit.

Reversus Antiochiam, Eleazarum, ac septem fratres cum eorum matre, quod contra divinum interdictum suillâ vesci renuerent, ex carnificatos neci tradidit. At Mathathias de stirpe Joarib Sacerdos, occiso regio satellite, qui ad profanos ritus populum adigebat, ex Modin oppido profugit, & collectâ Judæorum manu regis minas contempsit. Moriens filios, quos habebat, quinque fortissimos viros ad tuendam libertatem animavit. Horum Principes erant, Judas cognomento Machabæus, Jonathan & Simon, qui singillatim populo præfuerunt.

JUDAS MAGHABÆUS.

Primus Judas Machabæus, secundis aliquot præliis factis, cum Antiochi ducibus, eo in Per-

fidem profecto, templum repurgavit, ac divinum cultum restituit, qui annis tribus intermissus erat.

Interim Antiochus, dum in Dianæ templo, quod in Elymaide erat, expilando, paterni sacrilegii imitatur exemplum, concursu oppidanorum ejectus in Babylonem abiit. Sed in itinere auditâ Judæorum defectione, mœrore amens & iracundiâ, gravem in mordum incidit, horrendisq; viscerum doloribus, ac vermibus consumpto corpore, frustra sceleris veniam à Deo postulans, miserandam mortem obiit, cum regnasset annos solidos undecim.

Successit ei filius Antiochus Eupator, qui ad opem suis ferendam, qui in arce obsidebantur à juda, Hierosolymam duxit exercitum, & eam oppugnavit anno currente sabbatico. Denique pace cum judæis constitutâ, intra urbem admissus, contra fidem muris everfis, Antiochiam reversus est, cum jam ad pontificatum, consensu populi, Judas effectus evectus.

Biennio post, Demetrius Soter, Seleuci filius, qui frater fuit Epiphanis Antiochi, Antiocho Eupatore ac Lysia, jussu ejus occisis, regnare cepit annos natus tres & viginti. Adhunc Alcimus è sacerdotali stirpe veniens, homo perditus, sacerdotium obtinuit. Sed Judas ei acerrimè restitit, qui & fuso Regis exercitu, ejus Ducem occidit Nicanorem. Sub hæc missis Romam legatis, fædus cum Romanis ac societatem iniit. Demum cum Demetrius Bacchidem & Alcimum cum 20000, peditem, & 2000, equitum contra judæos misisset, Judas à suis desertus, octingentisq; non amplius stipatus, prælium ausus est committere, quod cum

rota die sustinisset, gloriosam mortem oppetiit
vir pietate ac fortitudine bellica nemini secundus.

Successit ei Jonathas frater, qui octodecim an-
nis circiter præfuit. Alcimus verò dum templi
opera demolitur, inflicto divinitus morbo periit.

Jonathæ per insidias, à Tryphone, occiso, Si-
mon frater ejus successit, populi Dux & Pontifex
factus.

Prosperas Judæorum res, Ptolemæi (Simonis
gener is fuit) perfidia conturbavit : qui convivio
exceptum Socerum cum duobus filiis interfecit.

Joannes verò cognomento Hyrcanus evasit,
ejusdem Simonis filius, qui deinde judæis præfuit :
& cum Seleucidarum potentia parricidalibus odiis ac
mutuis cædibus consumpta paulatim exolesceret,
longè latèq; ditionis suæ fines protulit, idumæos
imprimis bello subactos, judæicos ritus cum cir-
cumcisione coëgit accipere : neque tamen diade-
mate aut regio nomine est usus ; quod primus ejus
filius Aristobulus instituit, qui annis uno & tri-
ginta, pontificatu functo patri successit, homo
execrandus & impius ; invisus idem Judæis, & eo-
rum odiis ac factionibus exagitatus ; quos vicissim
crudeliter est ultus : Nam non minùs illorum
quingenta millia, interfecit. Uno cum reg-
nasset anno, regni hæredem & sacerdotii habuit
Alexandrum Jannæum fratrem, qui ex salome sive
Alexandra, Aristobuli antea conjuge, filios susce-
pit duos ; Hyrcanum pacis & otii quàm belli ac
regni cupidiorum, & Aristobulum, feroci homi-
nem ingenio & dominationis avido. Salome post
viri obitum, annis novem regnum administra-

vit, & Hyrcano Pontificatum permisit. Eâ defunctâ bellum Hyrcano pontifici movit Aristobulus; sed mox pace compositâ Hyrcano sacerdotium cessit, regnum Aristobulo.

Paulo pòst Hyrcanum ab ea concordia divellit Antipater Idumæus, homo pecuniosus & novarum rerum appetens; cujus hortatu clam ad Aretam, regem Arabum confugit Hyrcanus, donec à Pompejo captis Hierosolymis, consulibus Cicerone & Antonio, pontificatum recepit.

Ex eo verò tempore Hierosolyma tributum Romanis cepit pendere, ac plerisque urbibus, quæ judæis hæctenus contributæ fuerant, proprio præfidi permissis, gens ipsa intra veteres terminos redacta.

Quæ rerum mutatio velut cardo quidam judæicæ, quæ deinceps nascitur, historię præ oculis est habenda.

Pompeius Aristobulum cum Alexandro filio & Antigono, ac filiabus totidem Romam abduxit.

HERODES.

Fuit Antipatri Idumæi filius, genere proinde Idumæus & ipse & alienigena. Judææ procurator à Julio Cæsare constitutus Antipater, mox Herodem filium Galilææ præfecit natum annos circiter 25. qui pòst à sext. Cæsare Cælesyriæ præpositus, demum per M. Antonium, judææ Rex à senatu, præter spem, factus est.

Mariamnem duxit Herodes anno 3tio, quàm Rex à Romanis declaratus fuerat; cujus fratrem

aristo-

Aristobulum Pontificem fecit anno ætatis 18. eundemq; mox in piscina præfocavit, quòd eum videret populo esse gratissimum. Idem bello contra Cæsarem, secutus antonii partes, eo victo, occiso prius Hyrcano, Mariamnes avo, Rhodum ad Cæsarem adiit; à quo benignè est habitus; eique regnum ex illius autoritate, ac novo senatùs decreto confirmatum est. Ubi Jerosolymam rediit, Mariamnem conjugem, tum ejus matrem Alexandram interficit.

Anno regni sui 18. templum Hierosolymis vel à fundamentis instaurare cepit, ut scribit Josephus, vel refarcire instituit.

Postremò majori in dies efferatus rabie, filios, quos ex Mariamne genuerat, præclaræ indolis Adolescentes, Alexandrum & Aristobulum, falsis ab Antipatro fratre criminibus circumventos occidit, paucis ante obitum annis.

Herode mortuo, frater ejusdem Archelaus judææ tetrachiam impetravit ab Augusto Cæsare.

JESUS CHRISTUS

Servator humani generis.

Rerum Augusto potente JESUS Christus Dei Filius è Virgine Maria nascitur; ac Tiberio imperante, cum ætatis 40um & tricesimum expleisset annum, pro recuperanda humani salute generis, voluntarias crucis supplicio pænas luit. Tertio exinde consurgens à mortuis die, quadragesimo, quàm revixerat, sub discipulorum oculis in cælum reductus est.

Post Christi necem & illapsum in discipulos Spiritum sanctum, audacter illis, quæ viderant, publicèque profitentibus, judæi in eos acerbè sævierunt. Stephanus unus è septem, qui ad profana sacrâq; ministeria in cætu Christianorum obeunda delecti erant, quòd in Christi prædicandi gloriam ardentius incumberet, ab æmulis comprehensus ac saxi est obrutus.

Ex eo tempore Christianum nomen quibuscunque poterant modis abolere conati sunt Judæorum Principes, sed imprimis inter illos Saulus exarsit, qui amplissimâ sibi ac Pontifice factâ potestate, cum ad illos opprimendos Damascum tenderet, Christi voce aspectûq; territus ac prostratus, totum se repenti ad illius cultum applicavit.

Mox ut Cæsar Tiberius obiit, Agrippa Aristobuli filius, senioris nepos Herodis, à Tiberio victus, à Cajo Caligula vinculis solutus est, ac Philippi ac Lysaniæ tetrachiis cum regis appellatione donatus, ad regnum suum navigavit: cujus æmulatione Soror ejus Herodias, quæ Philippo viro suo relicto, incestas cum ejus fratre Herode Antipa, Galileæ tetrarcha nuptias junxerat, hunc ipsum Romam, ad regium decus obtinendum adire compulit. Sed ibi Agrippæ literis offensum sibi Cajum reperit, ac speratum regis honorem mutavit exilio, & Lugdunum relegatus est, ejusque tetrarchiâ auctus est Agrippa.

Cajo vivis exempto, qui successit ei Claudius, Regnum amplificavit Agrippæ, additâ Judæâ & Samariâ. Sic regnum Herodis post ejus mortem in lacinias divisum, ex asse primus Agrippa possedit.

Qui

Qui statim Hierosolymam abiens christianos instituit persequi, quo sibi judæos conciliaret. ac primùm Jacobum occidit: deinde Petrum in carcerem conjecit, unde ab angelo ereptus est. Nec diu crudelem ambitiosumq; Principem cælestis ira distulit. Post tres annos, quàm Palæstinæ totius rex erat factus, Cæsareæ cum esset, próque tribunali verba faceret, tanquam Deo acclamari sibi passus, subitâ Numinis irâ, scotentium è corpore vermium tabe confectus est. Eo defuncto, judæa deinceps contributa est Syriæ, ac proprios reges habere desit.

Interea per Judæam ac Syriam ac longiùs quoque propagari pietas Christiana cæpit, incumbentibus in eam rem naviter discipulis; præsertimque Petro ac Paulo, quorum ille, peragratâ Syriâ, Antiochiæ sedem pontificiam fixisse creditur, anno post Passionem Christi septimo, cui annos sex integros præfuit. Romam inde circa Claudii secundum migravit annum, ut in Chronico scribit Eusebius, qui & annis 25. urbis Episcopum Petrum fuisse refert. Dionysius Alexandrinus apud Eusebium author est, primum omnium Petrum Romæ Christi prædicasse fidem, sive Ecclesiam ibi fundasse; cum Paulus non dum eò pervenisset, qui in Asia & Græcia Macedoniâque interim procurabat Evangelium, atque anno post passionem Christi vigesimo quinto, Neronis secundo, victus Romam adductus est.

Paulus ab Nerone coram auditus & absolutus est: sed cum utriusque, ut apparet, apostoli studiis Romæ Christiana Fides adolesceret, primus eam inse-

Status est Nero; qui cum urbi subiecisset ignes, falso sceleris hujus in Christianos derivavit invidiam. Ideo comprehensum plerique & horrendis affecti suppliciiis: adeo ut nonnulli sebo, adipe ac pice oblititi, facium instar, in usum nocturni luminis arserint.

Eodem ferè tempore Simon Magus, qui Samariæ Christianam religionem importante Philippo, ei nomen dederat, & ad maleficas artes postea redierat, Romam advenit, ac præstigiis suis Romanos illudit: quem Petrus à daemonibus in aëra subvectum ac volitantem oratione sua dejecit. Ob id, Neronis jussu, tam ille, quàm Paulus capitis damnati sunt.

Reliquorum Apostolorum acta nullâ ferè certâ ac fide dignâ historiâ comprehensa in obscuro latent.

De Matthæo scribit Irenæus, scriptum ab eo tunc Evangelium, cum Petrus Romanam instituit Ecclesiam. Jacobum quoque minorem, fratrem Domini, qui primus Hierosolymorum Antistes ab Apostolis ordinatus est, anno sedis suæ trigesimo, Neronis septimo, judæi peremerunt.

Eodem imperatore, bellum Judaicum exarsit. Id à seditiosis quibusdam ortum habuit, quorum Dux Eleazarus, Ananiæ pontificis filius; qui per speciem religionis, adversus Romanos arma moverunt. Dehinc strage suorum, qui à Casariensibus & Scythopolitanis, aliisque passim trucidabantur, efferata gens contra Romanos pertinaciùs contendit. Cestius Gallus, Syriæ legatus Hierosolymam obsidens cum magna copiarum suarum

cæde

cæde in fugam agitur anno Neronis duodecimo, Christi 65. Victores Hierosolymam reversi cum alios belli duces eligunt, tum Josephum Matthiæ filium.

HIEROSOLYMÆ EXCIDIUM.

ANno Christi 67. Vespasianus per Galilæam ac Judæam arma circumferens, præter oppida pleraque, ducem ipsum belli Josephum in potestatem redigit, à quo & illi prædictum est imperium. Postremò caput gentis Hierosolymam aggressus; mox interruptam Neronis aliorumque principum cæde obsidionem per Titum filium jam Augustus instaurat, anno Imperii 2do, Christi septuagesimo, per Azymorum dies, ac demum Augusti 5ta die, templo succenso, urbs est capta penitus. Ea clades judaicæ genti ac nomini exitium attulit, tantæque vis calamitatis, ac tam multiplex matorum species fuit, ut appareret, ob unius filii Dei indignissimam necem, pœnas istas esse persolutas. Nam & horrenda fames inclusos mœnibus in eam rabiem impulit, ut humanis vescerentur carnibus, ac natorum etiam corpora matres absumerent; & undecies centena millia, quod fando vix auditum erat, unâ illâ obsidione perierunt. Urbs ipsa denique solo æquata, cui & arætrum victor impressit. Anno imperii 3tio, Christi 71: Vespasianus cum Tito filio de judæis triumphavit: ac tum jani templum occlusit, & pacis ædificare cepit.

F I N I S.